

HØJESTERET

**ÅRSBERETNING
2023**

Forord

Arbejdet i Højesteret har stor bevågenhed i medierne og i offentligheden i øvrigt. Megen omtale fik bl.a. sagerne om beskatning af fortjeneste ved salg af bitcoins, sagen om straf for flagning med det amerikanske flag, sagen om krænkelse af ophavsretten til Den Lille Havfrue bl.a. med en karikaturtegning, det såkaldte FE-sagskompleks og sagen om advokatfirmaet Bech-Bruuns ansvar for rådgivning om refusion af udbytteskat. I afsnit 6 i denne årsberetning er der resumeer af nogle af de afgørelser, som Højesteret traf i 2023. Disse og de fleste øvrige afgørelser findes på Højesterets hjemmeside, hvor der også er adgang til at fritekstsøge i Højesterets afgørelsesdatabase.

I 2023 modtog Højesteret en donation fra VRKs Familiefond til erhvervelse af billedkunstner Vibeke Tøjners hovedværk Ophobninger. Maleriet er placeret synligt for besøgende til 1. afdelings retssal, Kæremålssalen og Præsidentens kontor. Maleriet er gengivet side 11.

Højesteret modtog også en donation fra Kirsten og Freddy Johansens Fond til istandsættelse af 10 historiske dommerstole samt til istandsættelse af det mødelokale, hvor stolene anvendes. Istandsættelsen har ført stolene tilbage til det udseende, som stolene havde, da Højesteret i 1854 erhvervede dem til de daværende retslokaler på Amalienborg. Stolene har siden været fast interiør i Højesteret, men i en periode med uoriginal polstring. Fotos af det istandsatte lokale, med Edvard Saltofts maleri af Højesterets dommere i 1911, ses på forsiden af denne årsberetning.

Indholdsfortegnelse

1. Om Højesteret.....	3
2. Arbejdsform og sagsbehandling	3
3. Sagsstatistik.....	7
4. Højesterets andre opgaver	9
5. Indsatsområder 2023	11
6. Udvalgte afgørelser 2023	12

1. Om Højesteret

Højesteret har som den øverste retsinstant i Rigsfællesskabet en særlig rolle i samfundet og træffer afgørelser i alle sagstyper. Højesterets arbejdsform adskiller sig væsentligt fra de øvrige domstoles. Se herom afsnit 2 om arbejdsform og sagsbehandling.

Højesteret består af højesteretspræsidenten og 17 andre dommere. Ved udnævnelse af dommere i Højesteret lægges der ud over at sikre de bedste juridiske og personlige kvalifikationer vægt på at rekruttere bredt med hensyn til erfaring. Med udgangen februar måned 2023 fratrådte fhv. højesteretsdommer Vibeke Rønne på grund af alder, og medio april 2023 blev højesteretsdommer Anne Louise Bormann udnævnt som dommer ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, hvorfor hun i en årrække har orlov fra sin stilling som højesteretsdommer. Lars Bay Larsen fratrådte på grund af alder sin stilling som højesteretsdommer med udgangen af juni 2023. Han havde haft orlov fra stillingen siden 2006, hvor han tiltrådte som dommer ved EU-Domstolen.

En oversigt over Højesterets dommere med link til CV og artikler findes på Højesterets hjemmeside www.hoejesteret.dk.

Donation fra Kirsten og Freddy Johansens Fond muliggjorde istandsættelse af lokale. Se forordet.

Højesterets øvrige medarbejdere bestod i 2023 af administrationschefen, 12 dommerfulmægtige, der i uddannelsesøjemed er ansat i 2-4 år, 11 administrative medarbejdere (bibliotekar, kontorfunktionærer, IT-medarbejder, vagtmestre og køkkenmedhjælper).

2. Arbejdsform og sagsbehandling

Højesteret arbejder i to afdelinger. Der er ingen forskel på, hvilken type sager der behandles i de to afdelinger, og dommerne roterer regelmæssigt mellem afdelingerne. Dommerne fordeles mellem de to afdelinger således, at der – bortset fra de to faste retsformænd – ikke er fast dommerbesætning i afdelingerne. I øvrigt er en dommer i en to-årig periode formand for Procesbevillingsnævnet, og en dommer er i samme periode formand for Højesterets Anke- og

Kæreudvalg (Ankeudvalget). Disse to dommere indgår ikke i sagsfordelingen i afdelingerne.

Højesterets Ankeudvalg forestår *forberedelsen* af alle sagstyper. Det er dog en særlig dommersammensætning (sagstilgangsudvalget), der tager stilling til anmodninger om tilladelse til anke til Højesteret af en dom fra SØ- og Handelsretten, og som behandler kæresager om henvisning af en byretssag til landsretten til behandling i 1. instans.

Ankeudvalget består af 3 dommere, der tager stilling til tvister under sagsforberedelsen, dvs. om eksempelvis fremsættelse af nye påstande og anbringender, indhentelse af supplerende oplysninger, herunder afhøring af vidner eller udmelding af syn og skøn, forelæggelse for EU-Domstolen eller Retslægerådet mv. Afgørelse træffes på grundlag af parternes skriftlige indlæg og en dommerfuldmægtigs skriftlige gennemgang af sagen og tvistepunkterne.

Tillader Ankeudvalget afhøring af parter eller vidner, gennemføres afhøringerne af den byret, hvor parterne eller vidnerne har hjemting, af SØ- og Handelsretten, hvis sagen er behandlet af denne ret i 1. instans, eller i Højesteret af en dommerfuldmægtig.

Under telefoniske retsmøder med parternes advokater drøftes sagens forberedelse og hovedforhandlingens varighed, samt om sagen er egnet til skriftlig behandling. Herved sikres det, at der afsættes den nødvendige tid til hovedforhandlingen, men heller ikke mere. Som udgangspunkt afsættes der 1 dag pr. sag til hovedforhandling. For at sikre en hensigtsmæssig udnyttelse af den tid, der afsættes til hovedforhandlingen, anmodes advokaterne om inden hovedforhandlingen at udarbejde en tidsplan. Ankeudvalgsformanden beslutter, om en sag skal behandles skriftligt.

Dommerfuldmægtigene yder som referendarer bistand til de førstevoterende dommere med at forberede votering og domsskrivning i de enkelte sager. Bistanden kan blandt andet bestå i undersøgelse af særlige spørgsmål, drøftelse af sagen og udarbejdelse af dele af domsudkast. Ordningen er en værdifuld bistand til den førstevoterende og af stor betydning for dommerfuldmægtigenes uddannelse i Højesteret.

I de mundtlige *hovedforhandlinger* medvirker mindst 5 dommere. I særligt principielle sager og andre sager af særlig vigtighed kan retten bestemme, at der skal medvirke flere dommere. Forud for hovedforhandlingen har dommerne gennemgået sagen, dvs. dommene fra tidligere instanser, ekstrakten med sagens relevante dokumenter, parternes sammenfattende proceskrifter og parternes materialesamling med juridisk materiale. Dommerne foretager endvidere egne undersøgelser til belysning af sagens juridiske spørgsmål. Dette forberedelsesarbejde er meget tidskrævende. Dommerne voterer dagen efter hovedforhandlingen eller eventuelt samme dag, hvis der er tid til det, og sagen ikke kræver yderligere forberedende overvejelse i lyset af advokaternes procedure under hovedforhandlingen.

Antallet af medvirkende dommere i de skriftligt behandlede ankesager er det samme som i de mundtligt behandlede. Dommernes forberedelse af disse sager svarer til forberedelsen af de mundtligt behandlede sager.

I de mundtligt voterede ankesager overværes dommernes votering af en dommerfuldmægtig, der udarbejder referat af voteringerne. Referaterne indsættes i voteringsprotokoller, der er et vigtigt arbejdsredskab for dommernes behandling af lignende sager senere. Voteringsprotokollerne er internt arbejds materiale, der først bliver offentligt tilgængelige efter 75 år.

Hvis der aflyses mundtlige hovedforhandlinger, voteres der på de afsatte dage i sager, som efter drøftelse med parterne er udtaget til skriftlig behandling, eller i kæresager. Antallet af aflyste hovedforhandlinger har retten normalt ingen indflydelse på, idet aflysninger som regel skyldes, at sagerne hæves, eller at de må udsættes på grund af sygdom eller andre ekstraordinære omstændigheder. Antallet af aflyste hovedforhandlinger har betydning for gennemløbstiden for de skriftligt behandlede ankesager. Skriftligt behandlede sager voteres også på de dage, som er reserveret til straffesager eller andre hastende sager, men hvor reservationen ikke er blevet udnyttet.

Donation fra Kirsten og Freddy Johansens Fond muliggjorde istandsættelse af lokale.

Civile anker

Behandlingen af de civile anker tilrettelægges under et telefonisk retsmøde som beskrevet ovenfor. Det sker umiddelbart efter modtagelse af svarskrift. Det betyder, at omfanget af forberedelsen normalt ikke har stor indflydelse på, hvornår sagen hovedforhandles og afsluttes, bortset fra de tilfælde, hvor der skal ske forelæggelse for EU-Domstolen eller Retslægerådet eller foretages omfattende syn og skøn mv. Hastende civile ankesager bliver berammet på reserverede retsdage og har derfor en væsentligt kortere gennemløbstid. Ud over familieretlige sager, som ikke forekommer ofte, kan der f.eks. være behov for en hurtig behandling af sagstyper, hvor der i by- og landsretter er et stort antal sager af samme karakter, der afventer Højesterets stillingtagen, hvor der er behov for afklaring på et område af væsentlig samfundsmæssig betydning, eller hvor hensynet til en alvorligt syg part kræver hurtig behandling.

Straffeanker

I straffeankesager kan Højesteret tage stilling til fortolkning af de straffebestemmelser, som påstås overtrådt, straffens udmåling, om der foreligger formelle fejl ved behandlingen i de tidligere instanser, og om det faktiske forhold, som tiltalen angår, med rette kan henføres under den lovbestemmelse, tiltalte påstås straffet efter. Højesteret kan derimod ikke tage stilling til, om beviserne er rigtigt bedømt. Forberedelse af straffeanker med skriftveksling og bevisoptagelse er sjældent forekommende, men det sker, at spørgsmål af juridisk karakter skal afklares inden berammelsen, f.eks. forelæggelse for EU-Domstolen. Hovedforhandling i

straffeanker berammes umiddelbart efter, at Rigsadvokatens ankemeddelelse er modtaget i forkyndt stand. Berammelsen sker til en af de dage, der i forvejen er reserveret til straffesager, således at straffesager kan behandles hurtigt. Straffeanker afgøres kun på skriftligt grundlag, hvis parterne nedlægger samstemmende påstande.

Kæresager og særlige anmodninger (andragender)

Kæresager, der er indbragt med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, er ofte komplekse og ressourcekrævende. Nogle kæresager behandles af 5 dommere og nogle voteres mundtligt, således at der må afsættes retsdage i afdelingerne til behandling

Særlige anmodninger (andragender) angår primært anmodninger om tilladelse til ekstraordinær anke eller kære efter retsplejelovens § 399, anmodninger om udsættelse af straffuldbyrdelse af en straffedom eller de antalsmæssigt færre anmodninger om appel efter appelfristens udløb eller om aktindsigt i sager, der ikke umiddelbart kan ekspederes administrativt. Særlige anmodninger behandles på skriftligt grundlag.

Donation fra Kirsten og Freddy Johansens Fond muliggjorde istandsættelse af historiske stole. Se forord.

3. Sagsstatistik

Indkomne sager

Antallet af indkomne sager var i 2023

Tabel 1 Indkomne sager – alle sagstyper

Sagstype/år	2020	2021	2022	2023
Civile anker	107	108	113	79
Straffeanker	32	14	24	49***
Civile kærer	82	137*	61	121
Straffekærer	28	35	38	31
Andragender	100	189*	96	368**
I alt	349	483	332	648

*Heraf et sagskompleks med 50 ligeartede sager.

** Antallet af andragende/særlige anmodninger steg markant på grund af enkelte borgere, der indgav et eksorbitant stort antal anmodninger.

*** Heraf sagskompleks på 28 ligeartede sager om manglende forkyndelse for russiske statsborgere

Landsrettens dom i en ankesag kan kun indbringes for Højesteret med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. I civile sager kan en part anmode om, at byretten henviser sagen til behandling i landsretten i 1. instans. Det er en betingelse for henvisning, at sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Landsrettens dom kan herefter indbringes for Højesteret uden tilladelse. Sø- og Handelsrettens domme kan frit ankes til landsretten, men kan også i visse tilfælde ankes til Højesteret. Højesteret vurderer selv, om betingelserne for anke er til stede. Tilladelse kan gives, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen indbringes for Højesteret.

Tabel 2 Modtagne civile ankesager – Højesteret som 2. eller 3. instans

Instans/år	2020	2021	2022	2023
2. instans fra Østre og Vestre Landsret	32	53	51	30
2. instans fra Sø- og Handelsretten	6	3	4	1
2. instans Den Særlige Klageret	2	3	1	0
2. instans fra Grønlands Landsret	0	1	0	0
3. instans fra Østre og Vestre Landsret	67	48	57	48
I alt	107	108	113	79

Af de i 2023 indkomne civile ankesager angik 44 sager prøvelse af myndighedsudøvelse, det vil sige afgørelser som statsinstitutioner, regioner og statsejede virksomheder har truffet inden for deres kompetenceområde. Tabel 2 angiver hvilke myndigheders afgørelser, der var til prøvelse.

Tabel 3 Prøvelse af myndighedsudøvelse

Myndighed/antal sager	2023
Skatteministeriet	17
Kommuner/Regioner	7
Ankestyrelsen/Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikring	3
Miljø- og Fødevarerministeriet/-Klagenævn	2
Kriminalforsorgen	2
Konkurrencerådet	2
Øvrige	11
I alt	44*

* Et yderligere antal sager mod en række offentlige myndigheder er modtaget, men da sagerne af processuelle årsager åbenlyst ikke kan behandles af Højesteret, er disse ikke medtaget i opgørelsen.

De fleste indkomne ankesager omtales kortfattet på Højesterets hjemmeside, når de modtages. Ankesager indbragt fra Den Særlige Klageret vedrører klager over domstolsjurister, hvor der har været nedlagt påstand om afskedigelse. En sådan dom kan indbringes for Højesteret uden tilladelse.

Tabel 2 og 4 viser, hvor stor en andel af Højesterets ankesager, der er hhv. 2. og 3. instanssager og hvilke underinstanser, sagerne kommer fra.

Tabel 4 Modtagne straffeanker – Højesteret som 3. instans

Modtaget fra/år	2020	2021	2022	2023
Østre Landsret	20	8	14	39
Vestre Landsret	10	5	10	10
Grønlands Landsret	1	0	0	0
I alt	32	14	24	49

Afsluttede sager

Tabel 5 Afgjort ved dom, kendelse eller beslutning, herunder afviste sager

Sagstype/år	2020	2021	2022	2023
Civile anker	105	91	106	103
Straffeanker	24	26	18	22
Civile kærer	95	132*	67	114
Straffekærer	36	27	31	49
Andragender	53	70	97	103
I alt	313	346	319	391

I 2023 blev 3 af SØ- og Handelsrettens sager tilladt anket til Højesteret. En anke blev afvist.

I 2023 blev 28 kæresager afgjort efter mundtlig votering, som foregår på samme måde som vote-ringerne i de mundtligt behandlede ankesager.

Tabel 6 Hævede og bortfaldne sager

Sagstype/år	2020	2021	2022	2023
Civile anker	4	4	8	9
Straffeanker	0	0	1	1
Civile kærer	8	4	5	19
Straffekærer	1	0	2	1
Andragender	41	127	12	70
I alt	54	135	28	100

Gennemløbstiderne angiver hvor mange dage, der er forløbet fra Højesteret har modtaget sagen, til der er truffet afgørelse i sagen, eller den er afsluttet som bortfaldet eller hævet.

Tabel 7 Gennemløbstider

Sagstype/dage	2020	2021	2022	2023
Civile ankesager	301	320	383	331
Straffeanker	146	186	182	152
Civile kærer	161	140	148	125
Straffekærer	182	152	264	176
Andragender	59	46	42	41

Gennemløbstiden for alle sagstyper er faldet i forhold til 2022.

Tabel 8 Udfaldet af civile ankesager

2023 Instans/antal	Østre Landsret	Vestre Landsret	Sø- og Handelsret- ten	I alt
Stadfæstelse	39	10	0	49
- heraf				
i henhold til grun- dene	15	2	0	17
i det væsentlige i henhold til grundene	16	5	0	21
med ny begrundelse	8	3	0	11
I procent	52 %	59 %	0 %	51 %
Omgørelser	36	7	3	46
I procent	48 %	41 %	100 %	49 %

Tabel 8 angiver udfaldet af de civile ankesager, der i 2023 blev afsluttet med en materiel afgørelse. Der kan i Højesterets behandling indgå nye påstande, anbringender og beviser, der ikke har været behandlet i underinstansen og derfor ikke er indgået i underinstansens bedømmelse. I tabellen indgår kun de sager, hvor Højesteret har taget stilling til den hovedproblematik, der blev afgjort af underinstansen. De ankesager, hvor Højesteret f.eks. endte med kun at tage stilling til processuelle spørgsmål, herunder afvisning eller sagsomkostninger, er ikke medtaget.

Tabel 9 Omgørelsesprocent de seneste 4 år

Omgørelsesprocent År/instans	Østre Landsret	Vestre Landsret	Sø- og Handelsret- ten	I alt
2023	48	41	100	49
2022	39	12	-	25
2021	21	22	-	21
2020	33	52	0	36

Sagsbeholdning

Mens beholdningen af civile anke- og kæresager og straffekærer er faldet, er beholdningen af straffeanker og andragender steget.

Tabel 10 Sagsbeholdning ultimo året

Sagstype/år	2020	2021	2022	2023
Civile anker	96	109	116	84
Straffeanker	19	6	12	37
Civile kærer	31	32	26	14
Straffekærer	14	22	29	10
Andragender	16	8	7	203*
I alt	176	177	190	348

* 198 af de verserende andragender er indgivet af samme borger.

4. Højesterets andre opgaver

Højesterets dommere har også i 2023 varetaget offentlige opgaver af generel betydning for retsplejen og domstolene ved siden af dommerhvervet. Formandsposten i Den Særlige Klageret og i en række råd og nævn bestrides af højesteretsdommere. Det gælder blandt andet Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsens bestyrelse, Bibeskæftigelsesnævnet, Straffelovrådet og Retsplejerådet.

Højesteret er sekretariat for Den Særlige Klageret, Bibeskæftigelsesnævnet og Rigsretten. Der henvises til deres respektive hjemmesider www.DenSaerligeKlageret.dk, www.Bibeskaeftigelsesnaevnet.dk og www.rigsretten.dk.

Højesterets dommerfuldmægtige og kontorfunktionærer udfører opgaver for disse sekretariater.

Højesteret har i 2023 haft besøg fra både indland og udland. Her kan nævnes:

H.K.H. Kronprins Frederik og Prins Christian
Justitsministeren
Forskellige advokatfirmaer og advokatforeninger
Den britiske ambassadør i Danmark
Utrecht University og studentergruppe fra Law Faculty Association, Holland
Nationalmuseet
Studentergruppe fra Folketingets Ombudsmand
Finansministeriet (Minister- og ledelsessekretariatet)
Domstolsstyrelsen (ServiceDesk, Center for IT, Fagsupport)
Office of the Judiciary, Thailand
Domstolverkets Fastighetsafdeling, Sverige
Odsherred Kommune (Jura og Center for organisation)
Dommerfuldmægtigforeningen i Norge
Social- og Boligstyrelsen
Rigsadvokaturen
Juridisk Selskab
Lægemiddelstyrelsen
Repræsentanter fra Kazakhstans domstole og domstolsadministration

Højesterets dommere har også deltaget i processpil med:

ELSA
Djøf og Danske Advokater
Juridisk Diskussionsklub

Højesterets dommere m.fl. har endvidere deltaget i internationale møder og konferencer:

Nordisk højesteretsdommerseminar, Island
SCN-konference (Superior Courts Networks), Strasbourg
Nordisk møde for højesteretspræsidenter, Norge
International konference, Letland
ACA-Europe konference, Sverige
Nordisk møde for højesteretsadministrationschefer, Sverige
Domstolsadministrationen og OSCE, Kazakhstan

Informationsvirksomhed om Højesterets opgaver og afgørelser mv. har fortsat høj prioritet. Højesterets afgørelser publiceres umiddelbart efter afsigelsen på Højesterets hjemmeside. Der har i 2023 været gennemført besøg og rundvisninger, herunder i juli måned på faste dage på dansk og engelsk, samt deltagelse med åbent hus under Kulturnatten. Højesteret har i 2023 modtaget besøg af dommere fra by- og landsretterne til overværelse af hovedforhandlinger, votering og domsskrivning samt orientering om Højesterets arbejdsform. Højesteret modtager endvidere i uddannelsesøjemed dommerfuldmægtige fra andre retter til besøgsophold af en uges varighed, hvor de får indblik i dommerfuldmægtiges arbejde i Højesteret.

5. Indsatsområder 2023

De af Domstolsstyrelsen udmeldte brugerfokusområder om korte sagsbehandlingstider, kvalitet og effektivitet blev udmøntet i en handlingsplan for 2023 med bl.a. disse tiltag. Der arbejdes fortsat på at nedbringe sagsbehandlingstiderne. For så vidt angår de skriftlige sager, skal der være fokus på forenklede processer, når det er hensigtsmæssigt bl.a. ved yderligere brug af mundtlige drøftelser med henblik på tilskæring af indstillinger. Omfanget af arbejdet som ad hoc referendar begrænses, således at arbejdet som udgangspunkt ikke tidsmæssigt overstiger antallet af retsdage (hovedforhandling, votering og domsskrivning) i sagen. En del faktorer, der har betydning for sagsbehandlingstiden, ligger dog uden for Højesterets handlemuligheder, f.eks. vakancer pga. orlov. I Højesteret er hensynet til kvaliteten af arbejdet helt afgørende.

Donation fra VKRs Familiefond muliggjorde erhvervelse af Vibeke Tøjners værk Ophobninger, 2002. Olie på lærred 240 x 200 cm. Se forord.

6. Udvalgte afgørelser fra 2023

Civile sager

Villaejere havde ikke vundet ejendomshævd over dele af et beplantningsbælte, som de havde inddraget i deres haver i 1960'erne og 1970'erne

Sagerne BS-49481/2021-HJR, BS-49483/2021-HJR og BS-49476/2021-HJR Dom afsagt den 3. februar 2023

Sagen angik, om ejerne af tre villaparceller havde vundet ejendomshævd på en del af et areal, der ligger som et bælte mellem et industriområde og et villaområde, og som villaejerne kort tid efter udstykningen i 1960'erne og 1970'erne havde inddraget i deres respektive haver. I 2013 bad kommunen ejerne om at trække sig tilbage til det oprindelige skel. Ejerne afviste at imødekomme kommunens anmodning, idet de mente, at de havde vundet ejendomshævd på arealet.

Højesteret fastslog, at villaejerne ikke havde vundet ejendomshævd.

Højesteret udtalte, at der som udgangspunkt ikke kan vindes ejendomshævd, hvis den rådende på det tidspunkt, hvor den pågældende begyndte at råde over arealet, vidste, at arealet tilhørte en anden. Villaejerne vidste, at kommunen ejede arealerne, da de inddrog dem som del af deres haver, og efter en samlet vurdering af sagens omstændigheder fandt Højesteret, at der ikke var grundlag for at fravige udgangspunktet i denne sag.

Erstatning for efterligninger forhøjet som følge af lempelse af kravet til bevis for tabets størrelse

Sagerne BS-50856/2020-HJR og BS-50859/2020-HJR Dom afsagt den 22. marts 2023

Sagen angik, om tre af Anne Blacks designs var beskyttet mod efterligninger efter ophavsretsloven og markedsføringsloven, og hvis de var, om Ronald og Salling Group i så fald havde krænket Anne Blacks rettigheder ved at have markedsført produkter, som lignede Anne Blacks designs. Hvis Anne Blacks rettigheder var blevet krænket, skulle der desuden tages stilling til, hvad der skulle betales i erstatning.

Højesteret var enig med landsretten i, at et af Anne Blacks tre designs var beskyttet efter ophavsretsloven, og at alle tre designs var beskyttet efter markedsføringsloven. Højesteret udtalte desuden, at de produkter, som Ronald og Salling Group havde produceret og solgt, var så nærgående efterligninger af Anne Blacks produkter, at der forelå en krænkelse af Anne Blacks rettigheder efter ophavsretsloven og markedsføringsloven.

Da Ronalds og Salling Groups krænkelse af Anne Blacks rettigheder efter ophavsretsloven og markedsføringsloven kunne anses som i hvert fald groft uagtsom, skulle de betale erstatning for det tab, som Anne Black havde lidt som følge af krænkelsen. Højesteret besluttede, at det ved fastsættelsen af erstatningen måtte indgå, at der efter karakteren og grovheden af Ronalds og Salling Groups krænkelse af Anne Blacks rettigheder var grundlag for at lempe det krav, der kunne stilles til beviset for tabets størrelse. Højesteret fastsatte erstatningen skønsmæssigt til 1 mio. kr.

Der var ikke grundlag for at tilsidesætte konkurrencemyndighedernes afgørelser vedrørende påbud om nedsættelse af gebyr for betaling med Dankort på internettet

Sag 26/2021 Dom af 4. april 2023

Nets Denmark A/S ejer dankortsystemet og er eneste indløser af Dankortet. Det betyder, at forretninger skal indgå en aftale med Nets for at kunne modtage betaling via Dankort. Når der er tale om internethandel, skal forretningerne bl.a. betale et gebyr pr. dankorttransaktion.

I 2012 og 2013 meddelte Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen Nets påbud om at ændre de gebyrer, som Nets på daværende tidspunkt pålagde forretninger, der lod kunder betale med Dankort ved internethandel. I det første påbud blev Nets pålagt ikke at opkræve gebyrer, der indebar anvendelse af urimelige priser og avancer. Nets ændrede herefter sine gebyrer, men styrelsen fandt, at ændringen var utilstrækkelig. I det andet påbud blev Nets derfor pålagt ikke at opkræve gebyrer, der gennemsnitligt var på mere end 1,20 kr. pr. transaktion. Det andet påbud var gældende frem til 31. december 2014.

Afgørelserne blev indbragt for Konkurrenceankenævnet, der nåede til samme resultat som styrelsen. Begge afgørelser blev derefter indbragt for og stadfæstet af landsretten.

Spørgsmålet for Højesteret var, om der var grundlag for at tilsidesætte konkurrencemyndighedernes afgørelser.

Efter betalingstjenesteloven må der ved fastsættelse af gebyr mv. i forbindelse med gennemførelse af betalingstransaktioner med bl.a. Dankort ikke anvendes urimelige priser og avancer. Ved urimelige priser og avancer forstås priser og avancer, der er højere, end hvad der ville være tilfældet under virksom konkurrence. I forarbejderne til loven har lovgivningsmagten lagt til grund, at der ikke er fuld og reel konkurrence på betalingskortmarkedet.

Højesteret udtalte på den baggrund, at der ikke var grundlag for at fastslå, at konkurrencemyndighederne skulle have foretaget en markedsanalyse med henblik på at vurdere, om der var virksom konkurrence på betalingskortmarkedet.

Nets anførte, at konkurrencemyndighederne havde begået en række fejl ved skønnet over, om Nets' priser og avancer var urimelige.

Højesteret udtalte hertil bl.a., at afgørelsen af, om der anvendes urimelige priser og avancer, ifølge forarbejderne må ske gennem en hypotetisk præget bedømmelse af forholdene, som de ville være i et konkurrencepræget marked.

Højesteret bemærkede, at domstolene kan prøve bl.a., om konkurrencemyndighedernes skøn hviler på et urigtigt eller mangelfuldt grundlag. Det påhviler som udgangspunkt den, der anfægter myndighedernes skøn at godtgøre, at der foreligger mangler ved grundlaget for skønsudøvelsen, og at manglerne har haft betydning for afgørelsens indhold.

Højesteret udtalte, at det efter en samlet vurdering ikke var godtgjort, at styrelsen havde begået væsentlige fejl i forbindelse med skønsudøvelsen, eller at påbuddet om et maksimalt gennemsnitligt servicegebyr pr. transaktion på 1,20 kr. var i strid proportionalitetsprincippet.

Sammenfattende fandt Højesteret ikke grundlag for at tilsidesætte konkurrencemyndighedernes afgørelser.

Beskatning af fortjeneste ved salg af bitcoins

Sagerne BS-32180/2021-HJR og BS-17439/2022-HJR Domme afsagt den 30. marts 2023

I 2011-2015 erhvervede A bitcoins ved seks køb og som donationer, han modtog fra tredjemand i forbindelse med, at han udviklede og stillede en software til bitcoins til rådighed. I 2017 og 2018 solgte han disse bitcoins med fortjeneste.

I 2011-2013 erhvervede B bitcoins som vederlag for at stille serverkraft til rådighed for bitcoin-systemet og validere bitcointransaktioner (mining). I 2018 solgte han nogle af disse bitcoins med for tjeneste.

Sagerne angik, om A's og B's fortjenester ved salg af bitcoins var skattepligtige.

Højesteret udtalte, at A's køb af bitcoins måtte anses for foretaget i spekulationsøjemed, og at salget af disse bitcoins derfor ikke var skattefrit efter § 5, stk. 1, litra a, i statsskatteloven.

Højesteret udtalte endvidere, at A's salg af de bitcoins, han havde erhvervet som donationer, og salg af B's beholdning af bitcoins erhvervet ved mining-aktivitet udgjorde omsætning i deres ikke-erhvervsmæssige virksomheder. Salg udløser derfor skattepligt efter § 4, litra a, i statsskatteloven.

Der var ikke grundlag for at tilsidesætte Taksationskommissionens afgørelse om erstatning, herunder med hensyn til muligheden for tabsbegrænsning

Sag 211/2018 Dom afsagt den 9. maj 2023

Brahetrolleborg Skov- og Landbrug ved godsejer Catharina Reventlow-Mourier ejer og driver et skovområde på omkring 1.800 ha. Sagen angik fastsættelse af erstatning i anledning af, at driften af en del af skovarealet i en periode var undergivet midlertidige restriktioner og for en dels vedkommende er pålagt varige restriktioner som følge af, at arealerne er omfattet af skovlovens regler om beskyttede naturområder (Natura 2000).

De varige restriktionerne indebærer bl.a., at det ikke er tilladt at fælde samtlige træer på en gang (renafdrift), at arealerne skal være domineret af bestemte trætyper, at et nærmere angivet antal træer ikke må fældes, og at der ikke må anvendes gødning og pesticider.

Taksationskommissionen havde opgjort tabet som følge af de varige restriktioner til ca. 7 mio. kr. Brahetrolleborg påstod, at tabet udgjorde i alt næsten 36 mio. kr., idet Brahetrolleborg opgjorde tabet efter et brugsværdiprincip (ca. 27 mio. kr.), ligesom Brahetrolleborg påstod, at der var et betydeligt fald i ejendommens herlighedsværdi (ca. 7 mio. kr.). Hertil kom et beløb på ca. 2 mio. kr., som parterne var enige om, der vedrørte enkeltræer, der ikke måtte fældes.

Vedrørende opgørelsen af tabet som følge af de varige restriktioner udtalte Højesteret, at Taksationskommissionen havde foretaget et samlet skøn over nedgangen i ejendommens handelsværdi, hvori bl.a. indgik forringelsen af arealernes brugsværdi og restriktionernes betydning for jagtindtægter og ejendommens herlighedsværdi.

Højesteret konstaterede i den forbindelse, at Taksationskommissionen havde lagt til grund, at Brahetrolleborg i betydeligt omfang havde haft mulighed for at begrænse sit tab ved at anvende andre arealer til de pågældende aktiviteter (omprioritering) og allerede derfor ikke kunne få erstatning svarende til den af Brahetrolleborg beregnede brugsværdi for arealerne. Højesteret tiltrådte denne vurdering og bemærkede, at de for Højesteret indhentede skønserklæringer ikke gav grundlag for at tilsidesætte Taksationskommissionens skøn med hensyn til muligheden for tabsbegrænsning. Højesteret lagde vægt på bl.a. det, der fremgik af erklæringerne om mulighederne for omprioritering, og på oplysninger om priser for landbrugsjord, der var egnet til Brahetrolleborgs påtænkte aktiviteter.

På den baggrund, og da Brahetrolleborg ikke havde tilvejebragt oplysninger om restriktionernes betydning for jagtindtægter og ejendommens herlighedsværdi, fandt Højesteret ikke, at der var

grundlag for at tilsidesætte Taksationskommissionens skøn over tabet som følge af de varige restriktioner.

Højesteret fastslog endvidere, at det ikke var godtgjort, at Brahetrolleborg havde krav på erstatning som følge af midlertidige restriktioner ud over et beløb på ca. 650.000 kr., som Miljøministeriet ved Miljøstyrelsen for Højesteret havde anerkendt at skulle betale.

Karikaturtegning og fotografi af Den Lille Havfrue bragt i Berlingske krænkede ikke billedhuggerens arvingers ophavsret til skulpturen

Sag BS-24506/2022-HJR Dom afsagt den 17. maj 2023

Berlingske bragte den 18. maj 2019 på forsiden af avisens 2. sektion "Opinion" en tegning, der forestillede bl.a. Den Lille Havfrue med et zombie-lignende ansigt. Tegningen var påtrykt titlen "Ondskaben i Danmark". Under tegningen var der henvist til en artikel i avisen om debatkulturen i forbindelse med den aktuelle valgkamp i 2019. Den 22. april 2020 bragte Berlingske en artikel i avisens 3. sektion, hvor et fotografi af Den Lille Havfrue med mundbind indgik. Artiklen omtalte et forskningsprojekt om sammenhængen mellem frygten for coronasmitte og politisk observans.

Sagen angik, om ansvarshavende chefredaktør Tom Jensen ved at have bragt tegningen og fotografiet i Berlingske havde krænket Billedhuggeren Edvard Eriksens Arvingers ophavsret til Den Lille Havfrue. Nærmere bestemt skulle Højesteret tage stilling til bl.a., om tegningen var et selvstændigt værk, eller om tegningen på andet grundlag var en parodi eller karikatur, der ikke krænkede ophavsretten.

Højesteret fastslog, at der gælder et parodiprincip i dansk ophavsret. Princippet hviler på en fast dansk og fællesnordisk tradition med støtte i forarbejderne til ophavsretsloven og retspraksis. Højesteret fastslog også, at parodier vil kunne betragtes som selvstændige værker, og at det gælder, selv når parodien er meget nærgående, og hvad enten parodien retter sig mod selve originalværket eller mod noget andet.

Højesteret udtalte desuden, at parodibegrebet skal forstås i overensstemmelse med EU-retten, og at der skal sikres en rimelig balance mellem på den ene side ophavsmændenes rettigheder og på den anden side ytringsfriheden. Dette gælder også i tilfælde, hvor der ikke er tale om en parodi, men hvor ophavsrettigheder indebærer en begrænsning af andres adgang til at ytre sig.

Efter en samlet vurdering kom Højesteret herefter frem til, at hverken karikaturtegningen eller fotografiet af Den Lille Havfrue med mundbind på, som blev bragt i Berlingske i forbindelse med avisartikler, krænkede arvingernes ophavsret til skulpturen Den Lille Havfrue.

Saxo Bank var berettiget til at foretage korrektion af afregningspriser for valutahandler

Sagerne 24/2022, 38/2022 og 39/2022 Dom afsagt den 15. juni 2023

Den 15. januar 2015 kl. 10:30 dansk tid ophævede Den Schweiziske Nationalbank uvarslet fastkursmålet for schweizerfranc (CHF) over for euroen (EUR), som hidtil havde været 1,2. Dette resulterede umiddelbart i en stigning af kursen på CHF i forhold til EUR.

A, B og X Holding S.A., der alle havde indgået kontrakter med Saxo Bank A/S (FX Spot og FX Option), havde den pågældende dag åbne positioner i valutakrydset EUR/CHF. Kursen på valutakrydset faldt, da CHF steg i værdi i forhold til EUR, hvilket førte til, at der automatisk blev eksekveret salg af positionerne som følge af vilkår om "stop-loss" eller "stop-out".

A modtog i den forbindelse den 15. januar 2015 i tidsrummet kl. 10:30:45-10:30:46 en automatisk genereret meddelelse fra Saxo Bank om, at der var sket salg af hans EUR/CHF-positioner til kurser mellem 1,200-1,2005. B modtog kl. 10:30:52 en automatisk genereret meddelelse om, at der var sket salg af hans positioner til kurs 1,1850, og X Holding S.A. modtog kl. 10:32:44 automatisk genereret meddelelse om, at selskabets positioner var solgt til kurs 1,210 og 1,2075. Samme dag om aftenen korrigerede Saxo Bank afregningskurserne til 0,9625.

Sagerne angik, om Saxo Bank var berettiget til at korrigere afregningspriserne som sket.

Højesteret henviste indledningsvis til, at Højesteret i dom af 9. oktober 2019 (UfR 2020.52) har fastslået bl.a., at der efter udmeldingen fra Den Schweiziske Nationalbank den 15. januar 2015 kl. 10:30:00 opstod en ekstraordinær markedssituation, som betød, at der alene var en meget begrænset likviditet i markedet for valutakrydset EUR/CHF.

Højesteret lagde efter bevisførelsen i de foreliggende sager til grund, at likviditetsudbyderne efter udmeldingen fra Den Schweiziske Nationalbank den 15. januar 2015 kl. 10:30 fortsatte med at sende transaktionspriser til Saxo Bank, som imidlertid på grund af udmeldingen ikke var eksekverbare. Der opstod efter udmeldingen "køddannelse", hvilket medførte, at det fra kl. 10:30:00 og en periode derefter var tilfældigt, hvornår kunderne modtog de automatisk genererede handelsbekræftelser. De transaktionspriser, der blev oplyst til A, B og X Holding S.A. i de automatisk genererede handelsbekræftelser, var derfor fejlagtige og måtte anses for at have været åbenbart ukorrekte. Saxo Bank var derfor efter aftalegrundlaget berettiget til at foretage den skete korrektion af afregningspriserne.

Lejere var part i sag ved huslejenævnet om forhåndsgodkendelse af lejeforhøjelse

Sag BS-37447/2022-HJR Dom afsagt den 24. august 2023

Udlejer, U, anmodede Huslejenævnet, Frederiksberg Kommune, om forhåndsgodkendelse af lejeforhøjelser i anledning af forbedringsprojekter i en beboelsesejendom. Under behandlingen af forhåndsgodkendelsessagen traf huslejenævnet afgørelse om, at L1, L2, L3, L4, L5 og L6, der var lejere i ejendommen, ikke skulle tillægges partsstatus i forhåndsgodkendelsessagen.

Spørgsmålet for Højesteret var, om lejerne var part i denne sag.

Der var ikke i den dagældende lejelovgivning en særskilt regulering af, om lejerne skulle anses for part i forbindelse med huslejenævnets behandling af sager om forhåndsgodkendelse. Spørgsmålet var herefter, om lejerne opfyldte de almindelige forvaltningsretlige betingelser for at være part. En person er efter disse betingelser part i en afgørelsessag, hvis den pågældende har en væsentlig, individuel og retlig interesse i udfaldet af sagen.

Højesteret fastslog, at lejerne havde en sådan interesse i udfaldet af sagen om forhåndsgodkendelse af forbedringsforhøjelserne, at de opfyldte de nævnte betingelser for at være part i sagen. Højesteret lagde vægt på, at der i huslejenævnsagen blev truffet afgørelse om størrelsen af den leje, som udlejerens kunne opkræve, hvis forbedringsarbejderne blev gennemført, og at nævnet alene kunne ændre den forhåndsgodkendte leje, hvis der forelå ændrede forhold.

Højesteret fastslog herefter, at en fravigelse af, at personer, der opfylder de ovennævnte almindelige forvaltningsretlige betingelser, skal anses for part i en afgørelsessag, må kræve klare holdpunkter i lovgivningen, og at der ikke forelå sådanne holdpunkter i den dagældende lejelovgivning.

Huslejenævnet burde derfor have anset lejerne for part i sagen om forhåndsgodkendelse af forbedringsforhøjelsen.

Barn født af udenlandsk mor havde ikke erhvervet dansk indfødsret som følge af, at sæddonoren havde dansk statsborgerskab

Sag BS-48124/2022-HJR Dom afsagt den 25. maj 2023

En udenlandsk kvinde fødte i 2018 barnet A, der var blevet til ved assisteret reproduktion på en klinik i Danmark med sæd fra en åben sæddonor, der havde dansk statsborgerskab. I februar 2020 traf Udlændinge- og Integrationsministeriet afgørelse om, at A ikke var dansk statsborger.

Sagen angik, om A ved fødslen havde erhvervet dansk statsborgerskab, og om ministeriets afgørelse var i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til familiev og artikel 14 om forbuddet mod diskriminering sammenholdt med artikel 8.

Efter indfødsretslovens § 1, stk. 1, erhverver et barn dansk indfødsret ved fødslen, hvis faderen, moderen eller medmoderen er dansk.

Højesteret fastslog, at indfødsretsloven må forstås i overensstemmelse med børnelovens regler om, hvem der er forælder til et barn i retlig forstand, og at det således beror på børnelovens regler, hvem der anses som far til A.

Efter børnelovens regler anses en sæddonor som udgangspunkt ikke som far til et barn, der er blevet til ved assisteret reproduktion med hans sæd, hvis sæden er doneret til bl.a. et vævscenter, der distribuerer sæd.

Det var ubestridt, at sæddonoren ikke var far til A i børnelovens forstand, og Højesteret fandt, at sæddonoren derfor heller ikke kunne anses som far til A i indfødsretslovens forstand.

Højesteret fastslog endvidere, at ministeriets afgørelse ikke var i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 8, da afgørelsen ikke havde umiddelbare, negative konsekvenser for A. Afgørelsen var heller ikke i strid med artikel 14, da A var stillet på samme måde som andre børn født i Danmark, der ikke har en retlig forælder med dansk statsborgerskab, og da der er en objektiv og rimelig begrundelse for, at et barns erhvervelse af dansk indfødsret beror på, om barnet har en retlig forælder med dansk statsborgerskab.

Personskade opstået ved fald blev anerkendt som arbejdsskade, uanset at faldet skyldtes besvimelse, som ikke var forårsaget af arbejdet

Sagerne BS-50589/2022-HJR og BS-51368/2022-HJR Domme afsagt den 11. oktober 2023

Sagerne angik to forskellige personer og hændelser.

Den ene person var på tidspunktet for sin tilskadekomst i praktik som lægestuderende. Hun sad på en taburet med hjul og overværede en undersøgelse af en patient, da hun fik et ildebefindende og besvimede. Hun faldt ned fra taburetten og slog hovedet mod betongulvet, hvorved hun pådrog sig en hjernerystelse. Hun fik også viklet sin ene fod ind i taburettens bøjle og brækkede derved en fodknogle.

Den anden person sad på tidspunktet for sin tilskadekomst ved sit skrivebord på arbejdspladsen og arbejdede på sin pc, da hun pludselig besvimede. Hun faldt og slog hovedet mod gulvet, hvorved hun pådrog sig posttraumatisk hovedpine.

I begge sagerne var parterne enige om, at de tilskadekomnes arbejde ikke var årsag til, at de besvime.

Ankestyrelsen og Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikrings havde anerkendt personskaderne som arbejdsskader.

Sagerne for Højesteret angik, om der var grundlag for at tilsidesætte Ankestyrelsens og Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikrings afgørelser om anerkendelse af personskaderne som arbejdsskader.

Højesteret udtalte, at hændelserne, hvorved begge de tilskadekomne bl.a. faldt og slog hovedet mod gulvet, forårsagede personskaderne, og der var dermed tale om ulykker i arbejdsskadesikringslovens forstand. De var begge i færd med at udføre deres arbejde, da hændelserne skete, og Højesteret fastslog herefter, at deres personskader måtte anses for at være en følge af arbejdet eller de forhold, det var foregået under. Dette gjaldt uanset, at parterne var enige om, at deres arbejde ikke var årsag til selve besvimmelsen.

Personskaderne måtte således – uanset årsagerne til besvimelserne – henføres til deres arbejde eller de forhold, det var foregået under, og der skulle ikke foretages en sandsynlighedsvurdering af, om de ville være kommet lige så slemt til skade, hvis den samme situation var opstået andre steder end på arbejdet.

Herefter var der ikke grundlag for at tilsidesætte Ankestyrelsens og Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikrings afgørelser.

Bech-Bruun var erstatningsansvarlig med et beløb på 400 mio. kr. for Skatteforvaltningens tab som følge af uberettigede refusioner af udbytteskat

Sag BS-20331/2022-HJR Dom afsagt den 20. november 2023

Bech-Bruun rådgav i 2014 den tyske bank, North Channel Bank, om bankens mulige ansvar ved at medvirke i transaktioner med danske børsnoterede aktier. Transaktionerne indebar, at banken udstedte udbyttentaer, der kunne anvendes ved indgivelse af ansøgninger til SKAT (nu Skatteforvaltningen) om refusion af udbytteskat. I løbet af 2014 og 2015 udstedte North Channel Bank de nævnte udbyttentaer, som blev vedlagt ansøgninger til SKAT om refusion af udbytteskat. På baggrund af ansøgningerne udbetalte SKAT ca. 1,135 mia. kr. Refusionsansøgningerne viste sig efterfølgende i det hele at være uberettigede, idet ansøgningerne var baseret på fiktive transaktioner, da der hverken var aktier, udbytter eller pengestrømme. Der var således tale om uberettigede refusioner af udbytteskat.

Sagens hovedspørgsmål var, om Bech-Bruun på baggrund af rådgivningen af North Channel Bank var erstatningsansvarlig for det tab, som Skatteforvaltningen led som følge af de uberettigede refusioner af udbytteskat. Dette afhang bl.a. af, om Bech-Bruun havde handlet ansvarspådragende, og om der var årsagsforbindelse og adækvans mellem Bech-Bruuns rådgivning og Skatteforvaltningens tab.

Højesteret udtalte, at det ved vurderingen af, om en advokat ved sin rådgivning af en klient har handlet ansvarspådragende over for skattemyndighederne, er afgørende, om advokaten på ufor-svarlig måde har tilsidesat skattemyndighedernes interesser. Hvorvidt det er tilfældet, beror på en samlet vurdering af omstændighederne på tidspunktet for advokatens rådgivning. I vurderingen indgår som et centralt element, om de dispositioner, som advokaten har rådgivet om, havde et forretningsmæssigt formål, og om dispositionerne havde en usædvanlig karakter. Herudover ind-

går det nærmere indhold af advokatens opdrag samt den rådgivning, som advokaten har ydet i det enkelte tilfælde.

Højesteret udtalte, at advokat A fra Bech-Bruun efter en samlet vurdering af sagens omstændigheder under sin rådgivning af North Channel Bank måtte indse, at der var en nærliggende risiko for, at banken sammen med andre var involveret i at udarbejde en model for uberettiget refusion af udbytteskat. Han havde derfor på uforsvarlig måde tilsidesat skattemyndighedernes interesser ved at rådgive banken som sket under sagen. Højesteret fandt således, at advokat A havde handlet ansvarspådragende over for Skatteforvaltningen.

Endvidere fandt Højesteret, at det måtte lægges til grund, at der forelå den fornødne årsagsforbindelse mellem Bech-Bruuns ansvarspådragende rådgivning og det forhold, at Skatteforvaltningen havde lidt et tab som følge af den uretmæssige refusion af udbytteskat.

Sagen angik beløbsmæssigt lidt over 700 mio. kr. med tillæg af renter, idet Skatteforvaltningen havde reduceret sit krav på i alt ca. 1,135 mia. kr. med betalinger, som Skatteforvaltningen havde modtaget gennem forlig indgået med forskellige aktører. Højesteret udtalte, at det i den foreliggende situation var velbegrunderet, at Skatteforvaltningen indgik de omhandlede forlig, og at Skatteforvaltningen under de foreliggende omstændigheder var berettiget til at foretage fradrag af forligsparternes indbetalinger som sket.

Herudover udtalte Højesteret, at der ikke forelå forhold, der kunne begrunde, at Bech-Bruuns erstatningsansvar bortfaldt eller blev begrænset ud fra betragtninger om egen skyld eller accept af risiko. Skatteforvaltningens krav var desuden ikke forældet.

På baggrund af adækvansbetragtninger udtalte Højesteret, at Bech-Bruuns erstatningsansvar ud fra en samlet vurdering alene omfattede et beløb på 400 mio. kr. og således ikke Skatteforvaltningens fulde krav på lidt over 700 mio. kr.

Højesteret udtalte endelig, at Skatteforvaltningens krav skulle forrentes med procesrente fra sagens anlæg den 8. juni 2020.

Abonnementsbetalinger opkrævet i strid med forbrugeraftaleloven skal tilbagebetales

Sagerne BS-37131/2022-HJR, BS-37142/2022-HJR og BS-37160/2022-HJR Dom afsagt den 7. december 2023

Højesteret har taget stilling til tre sager, som Forbrugerombudsmanden havde anlagt mod selskaberne Group Buy ApS, Buuks.dk ApS og Sayve ApS. De tre selskaber sælger bøger og andre varer via hjemmesider i Danmark og Sverige. Sagerne angik køb af varer, som forbrugere havde foretaget i selskabernes webbutikker, og hvor forbrugerne ifølge selskabernes forretningsvilkår automatisk havde indgået abonnementsaftaler ved køb af varer til såkaldt medlemspris. Sagerne var begrænset til at angå køb på ordresider med en bestemt udformning eller køb af varer i bestemte perioder på nærmere angivne websteder.

Højesteret udtalte, at Group Buy, Buuks.dk og Sayve bl.a. ikke havde overholdt deres forpligtelser til klart og tydeligt at angive, at forbrugeren ved købet af en vare blev pålagt en forpligtelse til at betale for et abonnement. Bl.a. som følge heraf var forbrugerne ikke bundet af abonnementsaftalerne.

Højesteret pålagde selskaberne at orientere forbrugerne om, at de ikke var bundet af aftalerne. Det blev desuden forbudt for selskaberne at foretage opkrævning af abonnementsbetalinger fra

de pågældende forbrugere, og selskaberne måtte ikke fremover benytte bestemte ordresider til salg og markedsføring af abonnementsaftaler.

Endelig fastslog Højesteret, at forbrugerne havde krav på tilbagebetaling af allerede foretagne abonnementsbetalinger, medmindre den enkelte forbrugers krav var forældet. Højesteret pålagde derfor (i modsætning til SØ- og Handelsretten) selskaberne at tilbagebetale alle opkrævninger omfattende af sagen, som var foretaget senere end tre år, før sagen blev anlagt ved SØ- og Handelsretten, dvs. alle betalinger foretaget den 30. oktober 2017 eller senere, med rente fra det tidspunkt, hvor den enkelte abonnementsbetaling fandt sted. Højesteret bemærkede endvidere, at abonnementsbetalingerne var opnået ved en fremgangsmåde, der måtte anses for groft vildledende og klart retsstridig.

Familieretlige sager

MM skulle registreres som medmor til B, da behandlingen, der førte til graviditeten, blev anset som foretaget under en sundhedspersons ansvar

Sag BS-27326/2022-HJR og BS-28018/2022-HJR Dom afsagt den 26. januar 2023

Sagen angik, om Familieretshuset havde været berettiget til at afslå at registrere MM som medmor til et barn født af MM's ægtefælle, M. Spørgsmålet var, om MM opfyldte betingelserne i børnelovens § 27 a for at blive anset som barnets medmor. Efter denne bestemmelse kan den kvindelige ægtefælle, den registrerede partner eller den kvindelige partner til en kvinde, som er blevet behandlet med assisteret reproduktion med en kendt mands sæd, anses som medmor til barnet. Betingelserne herfor er, at behandlingen er foretaget af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar, at barnet må antages at være blevet til ved denne behandling, og at den kvinde, som skal behandles, ægtefællen/partneren og manden skriftligt erklærer, at ægtefællen/partneren skal være barnets medmor.

Højesteret fandt efter en samlet vurdering, at parrets læge havde medvirket til behandlingen på en sådan måde, at betingelsen i børnelovens § 27 a om, at behandlingen skal foretages af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar, måtte anses for opfyldt.

Det forhold, at reglerne i lovgivningen om assisteret reproduktion ikke var blevet iagttaget f.eks. med hensyn til lægens egen kontakt til donoren, kunne ikke føre til, at MM mistede retten til at blive registreret som medmor, og donoren i stedet skulle anses som far til barnet.

Herefter, og da de øvrige betingelser i børnelovens § 27 a var opfyldt fandt et flertal i Højesteret, at MM skulle tillades registreret som medmor.

Sag om samvær mellem tvangsbortadopteret barn og dets biologiske forældre hjemvist til ny behandling i familieretten

Sag BS-25683/2022-HJR Dom afsagt den 21. februar 2023

A og B er biologiske forældre til et barn født den 21. marts 2020. Barnet blev den 3. april 2020 uden deres samtykke anbragt uden for hjemmet. Den 1. juli 2020 blev barnet frigivet til adoption og den 14. august 2020 placeret hos adoptivforældrene. Sagen angik, om A og B skulle have ret til samvær eller anden form for kontakt med barnet.

Højesteret udtalte, at forældreansvarslovens § 20 a skal fortolkes i overensstemmelse med Menneskerettighedsdomstolens praksis vedrørende Menneskerettighedskonventionens artikel 8 om ret til familieliv. Med henvisning til bestemmelsens forhistorie udtalte Højesteret endvidere, at det

bl.a. må sikres, at muligheden for samvær eller anden form for kontakt mellem barnet og de biologiske forældre ikke i realiteten forbeholdes helt særlige tilfælde, og at hensynet til, at barnet får mulighed for at kende sine rødder, indgår i den samlede helhedsvurdering efter § 20 a.

Højesteret fandt på den baggrund, at der i sager efter forældreansvarslovens § 20 a må tilvejebringes et oplysningsgrundlag, som gør det muligt at træffe afgørelse i overensstemmelse med såvel forældreansvarsloven som Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Den nærmere sagsoplysning må bero på en konkret vurdering, men i tilfælde, hvor det ikke på forhånd kan afvises, at der er grundlag for at fastsætte samvær eller anden form for kontakt, kan det bl.a. være relevant at tilvejebringe en børnesagkyndig erklæring og en sagkyndig erklæring om de biologiske forældre, herunder at indkalde den børnesagkyndige til at afgive forklaring. I den forbindelse kan også mulighederne for fastsættelse af anden form for kontakt end samvær belyses.

Idet det ikke efter de foreliggende oplysninger i sagen kunne afvises, at betingelserne for at fastsætte samvær eller anden form for kontakt mellem A og B og barnet, herunder f.eks. udveksling af fotos eller videooptagelser mv., var opfyldt, fandt Højesteret, at familierettens og landsrettens afgørelser ikke byggede på et tilstrækkeligt oplysningsgrundlag, og at sagen derfor skulle hjemvises til ny behandling i familieretten.

Der kunne ikke fastsættes samvær hver weekend, da forældrene ikke var enige om det, og da der ikke var særlige grunde til det

Sag BS-52869/2022-HJR Dom afsagt den 20. april 2023

I 2020 blev sagens parter forældre. Da parret gik fra hinanden, fik barnet bopæl hos moren og samvær med faren.

Sagen for Højesteret angik, om farens almindelige samvær med barnet kunne placeres i alle weekender, og om hvordan samværet skulle fastsættes i ferier.

Højesteret anførte, at der ikke var nogen retlig begrænsning, der forhindrede, at der var samvær hver weekend. Sådan en ordning medfører dog, at barnet ikke vil have nogen hele weekender sammen med den forælder, som barnet har bopæl hos. Derfor skal forældrene enten være enige om ordningen, eller der skal være særlige grunde til at fastsætte en sådan ordning.

Faren og moren var ikke enige om samværets placering, og der var ikke særlige grunde, der talte for, at det var bedst for barnet, at samværet blev placeret i alle weekender.

Højesteret ændrede derfor landsrettens placering af weekend- og hverdagssamværet.

Højesteret udtalte endvidere, at der ikke var grundlag for at ændre landsrettens dom om samvær i bl.a. sommerferien, da landsrettens afgørelse måtte forstås således, at afgørelsen ikke hindrede, at moren kunne holde sommerferie med barnet i en længere sammenhængende periode, så længe denne ferie blev placeret i den almindelige ferieperiode og ikke ville falde sammen med barnets feriesamvær med samværsforælderen.

Straffesager

Forhøjet straf og udvisning for bestandig for ulovlig våbenbesiddelse under særligt skærpende omstændigheder

Sag 65/2022 Dom afsagt den 5. januar 2023

T havde bl.a. ulovligt været i besiddelse af fire skydevåben, hvoraf tre var skarpladte, på sin bopæl. Han havde erhvervet våbnene og ammunitionen over en årrække og havde skudt med i hvert fald et af våbnene for at finde ud af, om det virkede.

Landsretten havde fastsat straffen til fængsel i 2 år og 9 måneder og udvist T af Danmark med indrejseforbud for bestandig.

Højesteret forhøjede straffen til fængsel i 3 år og lagde ved fastsættelsen af straffen vægt på navnlig antallet af våben med tilhørende ammunition.

Med hensyn til spørgsmålet om udvisning vurderede Højesteret, at arten og grovheden af den kriminalitet, T havde begået, vejede tungere end de forhold, der talte imod udvisning, herunder bl.a. hans stærke tilknytning til Danmark. T skulle derfor udvises.

Spørgsmålet var herefter, om der skulle ske udvisning for bestandig eller for en begrænset periode. Højesteret anførte, at udvisning af T for bestandig ikke ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, navnlig fordi T først kom til Danmark som 35-årig, han havde gode muligheder for at etablere sig i sit hjemland, England, han kunne bevare tilknytningen til sin danske familie gennem bl.a. besøg i England, og fordi den kriminalitet, han havde begået, var alvorlig og ikke tilfældighedspræget.

Højesteret stadfæstede derfor landsrettens dom med den ændring, at straffen blev forhøjet til fængsel i 3 år.

Udskrifter fra det krypterede netværk EncroChat, der var tilvejebragt af de franske myndigheder, kunne bruges som bevis i en straffesag om bl.a. drab

Sag 23/2022 Kendelse afsagt den 11. januar 2023

Under efterforskningen af en sag om bl.a. drab, drabsforsøg og våbenbesiddelse havde politiet ved retsanmodning fået overdraget materiale fra netværket EncroChat, der i foråret 2020 var blevet indhentet ved indgreb foretaget af fransk politi. I den efterfølgende straffesag ønskede anklagemyndigheden at fremlægge udskrifter med beskeder til og fra EncroChat-profiler, der efter anklagemyndighedens opfattelse i den relevante periode var blevet brugt af nogle af de tiltalte i sagen. Flere af forsvarerne protesterede herimod og påstod, at EncroChat-materialet skulle udgå af sagen.

Højesteret fandt, at EncroChat-materialet ikke skulle udgå af straffesagen.

Højesteret lagde herved vægt på, at de franske myndigheders indsamling af oplysninger fra EncroChat ikke var sket som led i danske myndigheders efterforskning eller på foranledning af danske myndigheder. Der skulle derfor ikke foretages en bedømmelse af indsamlingen efter den danske retsplejelovs regler om straffeprocessuelle indgreb.

Baggrunden for de franske myndigheders indsamling af data fra EncroChat havde været, at det havde vist sig, at EncroChat havde en meget høj andel af brugere knyttet til alvorlig og organiseret kriminalitet. Anklagemyndigheden havde på baggrund af retshjælpsanmodninger fået de franske myndigheders tilladelse til at anvende udskrifterne fra EncroChat i straffesagen mod de kærende.

På den baggrund fandt Højesteret, at udskrifterne fra EncroChat som udgangspunkt kunne anvendes i straffesagen. Da der ikke forelå retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, der kunne begrunde en fravigelse af dette udgangspunkt, skulle EncroChat-materialet ikke udgå af sagen. Høje-

steret bemærkede herved, at der i sagen indgik oplysninger om eventuelle fejlkilder og usikkerheder forbundet med anvendelse af materiale fra EncroChat.

Beslaglæggelse i en række sager om vanvidskørsel

Sag 100/2021,13/2022,14/2022,73/2022,75/2022 og 76/2022 Kendelser afsagt den 27. januar 2023

Sagerne angik beslaglæggelse af køretøjer, der havde været anvendt til vanvidskørsel, og som var ejet af andre end dem, der havde ført dem.

Beslaglæggelse er et foreløbigt retsmiddel, og Højesteret skulle således ikke tage endeligt stilling til, om de enkelte køretøjer skulle konfiskeres, men om der ud fra de oplysninger, som forelå på tidspunktet for Højesterets kendelse, var grund til at antage, at køretøjet burde konfiskeres i forbindelse med de respektive straffesager mod føreren for overtrædelse af færdselsloven.

Efter færdselsloven skal et køretøj konfiskeres, hvis det benyttes til såkaldt vanvidskørsel. Det gælder også, selv om køretøjet ejes af en anden end føreren, medmindre konfiskation må anses for uforholdsmæssigt indgribende. Ved vurderingen heraf skal der navnlig lægges vægt på ejerens mulighed for at kunne vide, at køretøjet ville blive anvendt til vanvidskørsel, og for at tage alle rimelige skridt til at sikre sin økonomiske stilling i anledning af overdragelsen af køretøjet.

Højesteret anførte, at der efter forarbejderne til bestemmelsen skal foretages en samlet vurdering af, om det måtte anses for helt upåregneligt, at bilen ville blive anvendt til vanvidskørsel. Der skal navnlig lægges vægt på ejerens forhold og adfærd, herunder om ejeren har udvist agtpågivenhed. Endvidere fremgik det, at udgangspunktet om konfiskation bl.a. skal fraviges, hvis ejeren godtgør, at adgangen til at gøre et erstatningskrav gældende over for føreren ikke er tilstrækkelig til at forhindre, at konfiskationen er uforholdsmæssigt indgribende. Det må ved vurderingen af ejerens økonomiske stilling i tilfælde af konfiskation også tages i betragtning, om ejeren har andre muligheder for at få dækket sit tab.

I lyset heraf foretog Højesteret i de enkelte sager en samlet vurdering af, om konfiskation måtte antages at være uforholdsmæssigt indgribende.

I fem af sagerne fandt Højesteret, at det ikke måtte antages at være uforholdsmæssigt indgribende for ejerne, såfremt køretøjerne blev konfiskeret. I to af disse sager var køretøjet leaset. I den ene sag (sag 14/2022) var leasingtageren en privatperson, der havde udlånt bilen til en anden person. I den anden sag (sag 73/2022) var leasingtageren et biludlejningsfirma, der havde udlejet bilen i et døgn. Konfiskationen fandtes heller ikke at være uforholdsmæssigt indgribende over for leasingtagerne i nogen af de to sager. Beslaglæggelsen blev godkendt og opretholdt i alle fem sager.

I en af de seks sager (sag 76/2022) fandt Højesteret, at det måtte antages at være uforholdsmæssigt indgribende over for en leasingtager at konfiskere køretøjet, og der var derfor ikke grundlag for at beslaglægge køretøjet. Højesteret lagde vægt på, at leasingtageren var et fragtfirma, der som et nødvendigt led i sin virksomhed benyttede ansatte chauffører, og på de økonomiske konsekvenser for virksomheden af en eventuel konfiskation og den agtpågivenhed, som virksomheden havde udvist i forbindelse med ansættelsen og beskæftigelsen af chaufføren.

Hovedforhandlingen i en straffesag med flere hovedforhold om røvelse af statshemmeligheder skulle foregå ved Retten i Lyngby og ikke ved Københavns Byret

Sag 106/2022 Kendelse afsagt 2. marts 2023

T var i sagen tiltalt for bl.a. i flere tilfælde at have røbet hemmeligheder af betydning for statens sikkerhed. Anklagemyndigheden havde rejst tiltale ved Københavns Byret, som også havde truffet afgørelse om bl.a. varetægtsfængsling af T, og i hvis retskreds T var blevet anholdt.

T anmodede om, at hovedforhandlingen i straffesagen skulle foregå ved Retten i Lyngby, hvor han havde hjemting. T henviste i den forbindelse til retsplejelovens § 700, hvorefter forbrydelser, hvis påtale sker under én sag, forfølges under ét ved en ret, som er værning for den forbrydelse, der nærmest har givet anledning til forfølgningen.

Byretten tog ikke anmodningen til følge, og landsretten tiltrådte byrettens afgørelse.

Højesteret udtalte, at det efter ordlyden af og forarbejderne til retsplejelovens § 700 må bero på en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder, hvilken forbrydelse der skal anses for nærmest at have givet anledning til forfølgningen, og at anklagemyndigheden må være overladt et vist skøn ved vurderingen af, ved hvilken ret hovedforhandlingen i straffesagen skal foregå, hvis tiltalen omfatter flere hovedforhold begået i forskellige retskredse.

Straffesagen mod T udsprang af en længerevarende efterforskning rettet navnlig mod samtaler, han havde haft i sit hjem beliggende i Retten i Lyngbys retskreds, og fire ud af sagens fem hovedforhold var ifølge tiltalen helt eller delvist begået i hans hjem. Disse omstændigheder talte efter Højesterets opfattelse for at anse Retten i Lyngby som værning for den forbrydelse, der nærmest havde givet anledning til forfølgningen, og det påhvilede herefter anklagemyndigheden at påvise omstændigheder, der talte for, at hovedforhandlingen i stedet skulle foregå ved Københavns Byret.

Anklagemyndigheden havde ikke gjort gældende, at ét af hovedforholdene skulle være mere alvorligt end de øvrige, eller at ét af hovedforholdene skulle have givet særlig anledning til efterforskningen mod T eller til anholdelsen af ham. Der forelå heller ikke øvrige hensyn, herunder til bevisførelsens gennemførelse, til sagens fremme eller til T, der talte for, at hovedforhandlingen skulle foregå ved Københavns Byret.

Højesteret fandt herefter, at hovedforhandlingen i straffesagen skulle foregå ved Retten i Lyngby.

Agentvirksomhed var ikke i strid med provokationsforbuddet

Sag 48/2022 Dom afsagt den 15. februar 2023

Fire tiltalte (T1, T2, T3 og T4) var i landsretten blevet fundet skyldige i forsøg på besiddelse af en større mængde våben under særligt skærpende omstændigheder.

T1 havde bestilt de omhandlede våben i sagens forhold 1 og 2 på Dark Web, hvor agenter fra amerikanske Homeland Security Investigations (HSI) som led i deres efterforskning af våbenkriminalitet havde sat våben til salg på markedspladsen "Berlusconi". T2 havde haft en rolle som kurer i sagens forhold 1, og T3 og T4 havde hver især haft en rolle som kurer i sagens forhold 2.

HSI-agenterne havde kontaktet dansk politi og indledt et samarbejde. Den agentvirksomhed, der herefter blev udøvet af agenter i Danmark, og som skete i henhold til retskendelser, angik den praktiske gennemførelse af leveringen af de våben, som T1 bestilte hos HSI-agenterne.

Højesteret udtalte, at det er centralt ved vurderingen både efter retsplejelovens regler om agentvirksomhed og efter artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, om den agentvirksomhed, der er udøvet, har indebåret tilskyndelse til en lovovertrædelse, der ellers ikke ville være

blevet begået, og om agentvirksomheden har bevirket en forøgelse af omfanget eller grovheden af lovovertrædelsen.

Højesteret fandt ligesom landsretten, at HSI-agenterne ikke havde tilskyndet T1 til at købe våben og ammunition, som han ellers ikke ville have købt, eller til at gøre det i større omfang, end han ellers ville have gjort. Højesteret tiltrådte, at ingen af de tiltalte havde været udsat for en agentaktion, der var i strid med provokationsforbuddet i retsplejelovens regler og i Menneskerettighedskonventionens artikel 6.

Ved straffastsættelsen for T1 lagde Højesteret vægt på, at han var fundet skyldig i to forhold af forsøg på ulovlig handel med en stor mængde skydevåben og ammunition. Der var tale om grove forhold af professionel og organiseret karakter, og han havde haft en ledende rolle. Højesteret fandt ikke grundlag for at anvende en særlig bestemmelse om strafforhøjelse i straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt. Højesteret fastsatte straffen til 8 års fængsel.

Ved straffastsættelsen for T2, T3 og T4 lagde Højesteret lagt vægt på karakteren og grovheden af de forhold, som de hver især var fundet skyldige i. Højesteret lagde også vægt på mængden af skydevåben og deres rolle som kurerer, herunder at T4 havde haft en mindre aktiv rolle. Højesteret fastsatte straffene for T2 og T3 til 5 års fængsel og straffen for T4 til 4 års fængsel.

Landsretten havde fastsat straffen for T1 til 7 års fængsel, straffene for T2 og T3 til 4 års fængsel og straffen for T4 til 3 års fængsel.

Der var ikke hjemmel for domstolene til at fastsætte en frist for Rigsadvokatens afslutning af en undersøgelse om udlevering

Sag 95/2022 Kendelse afsagt den 13. april 2023

T blev i midten af 2010'erne begæret udleveret til retsforfølgning i et land uden for EU og Norden, hvor han er sigtet for overtrædelse af bl.a. landets straffelov. Dansk politi og anklagemyndigheden indledte herefter en undersøgelse af, om betingelserne for udlevering var opfyldt. Undersøgelsen er stadig i gang.

I 2021 anmodede T om et møde med Rigsadvokaten med henblik på en drøftelse af bl.a. sagsbehandlingstiden. Rigsadvokaten afslog anmodningen under henvisning til bl.a., at sagen blev behandlet så hurtigt og effektivt som muligt. T rettede herefter henvendelse om sagen til justitsministeren og anmodede om, at ministeren pålagde Rigsadvokaten at afslutte sin undersøgelse af udleveringsbegæringen inden for en af ministeren fastsat frist. Justitsministeren afslog anmodningen.

T anmodede herefter domstolene om bl.a. at fastsætte en frist for Rigsadvokatens afslutning af undersøgelsen om udlevering af ham. T anførte i den forbindelse bl.a., at domstolene i medfør af retsplejelovens § 718 b havde mulighed for at fastsætte en frist for anklagemyndigheden til at afslutte en undersøgelse om udlevering, og at han efter Menneskerettighedskonventionen havde krav på et effektivt retsmiddel i anledning af Rigsadvokatens lange sagsbehandlingstid, hvilket kun kunne opfyldes ved, at domstolene kunne fastsætte en frist for afslutningen af undersøgelsen.

Højesteret udtalte, at retsplejelovens § 718 b ikke i sig selv giver domstolene hjemmel til at fastsætte en frist for anklagemyndigheden til at afslutte en undersøgelse om udlevering, og at henvisningen i udleveringsloven til retsplejeloven ikke gjorde, at bestemmelsen kunne anvendes.

Endvidere udtalte Højesteret, at T efter Menneskerettighedskonventionen ikke havde krav på, at undersøgelsen af, om han kunne udleveres, skulle afsluttes inden for et bestemt tidsrum i medfør

af artikel 6. Herefter og da de øvrige påberåbte artikler heller ikke kunne finde anvendelse på anmodningen, udtalte Højesteret, at det ikke ville stride mod Menneskerettighedskonventionen, at der ikke var hjemmel for domstolene til at fastsætte en frist for Rigsadvokatens afslutning af undersøgelsen om udlevering af T.

T's anmodning blev herefter ikke taget til følge.

Fængselsstraf for ulovlig import og salg af hunde samt udløsning af reststraf

Sagerne 17/2023 og 18/2023 Dom afsagt den 31. maj 2023

T1 og T2 var i landsretten fundet skyldige i ulovlig import fra Polen af 110 hundehvalpe af racen fransk bulldog, hvoraf de ulovligt havde solgt 104 af hvalpene til købere i Danmark.

I landsretten blev T1 straffet med fængsel i 6 måneder. T2 blev straffet med fængsel i 4 måneder, der blev gjort betinget med vilkår om udførelse af samfundstjeneste. De fik hver konfiskeret et udbytte på 312.000 kr. og blev frakendt retten til erhvervsmæssig handel med og opdræt af hunde i 5 år.

Sagen angik for Højesteret straffastsættelsen samt konfiskation og rettighedsfrakendelse.

Efter landsrettens bevisresultat, og da den ulovlige import og det efterfølgende salg af det store antal hundehvalpe blev begået af T1 og T2 i forening hen over en periode på ca. 1 år og havde en systematisk og organiseret karakter, samt at der ved lovovertrædelserne var opnået en betydelig fortjeneste, fastslog Højesteret, at T1 og T2 skulle idømmes en frihedsstraf.

For T1 skulle der tages stilling til, om straffen alene skulle omfatte forholdene i denne sag, eller om straffen skulle fastsættes som en fællesstraf, der tillige omfattede en reststraf på 1227 dage.

På baggrund af T1's tidligere straffedomme fastslog Højesteret, at forholdet mellem længden af reststraffen og straffen for de nye forhold i denne sag ikke gav grundlag for at fravige lovens udgangspunkt om, at der skulle fastsættes en ubetinget fællesstraf, der tillige omfattede reststraffen. Fællesstraffen blev fastsat til fængsel i 3 år og 6 måneder.

Højesteret tiltrådte, at T2 skulle straffes med fængsel i 4 måneder, og at straffen var gjort betinget med vilkår om udførelse af samfundstjeneste.

Højesteret tiltrådte endvidere, at der skulle ske konfiskation og rettighedsfrakendelse som bestemt af landsretten.

På den baggrund stadfæstede Højesteret landsrettens dom med den ændring, at straffen for T1 blev fastsat til fængsel i 3 år og 6 måneder.

De foreliggende oplysninger kunne ikke føre til dørlukning

Sag 19/2023 Kendelse afsagt den 27. juni 2023

T, der er tidligere ansat i PET, var sigtet for uberettiget at have videregivet fortrolige oplysninger.

Anklagemyndigheden anmodede byretten om at beramme et retsmøde med henblik på at behandle sagen som en tilståelsessag og om forinden at træffe afgørelse om, at dørene skulle lukkes under hele dette retsmøde. Byretten afsagde kendelse om, at retsmødet, hvor tilståelsessagen behandles, skulle foregå for lukkede døre.

Afgørelsen blev kæret til landsretten, der fandt, at dørene under tilståelsessagen alene skulle lukkes i det omfang afhøring af T, dokumentation eller procedure vedrørte oplysninger om bl.a. efterretningstjenestens arbejdsopgaver, arbejdsmetoder og klassificerede oplysninger af betydning for nogens sikkerhed. Landsretten fandt endvidere, at dørene ikke skulle lukkes under den indledende oplæsning i retsmødet af sigtelse, herunder gerningstidspunkterne for de forhold, han var sigtet for.

For Højesteret angik sagen, om betingelserne for dørlukning af hensyn til forholdet til fremmede magter (retsplejelovens § 29, stk. 1, nr. 2) og nogens sikkerhed (retsplejelovens § 29, stk. 3, nr. 3) var opfyldt.

Højesteret fastslog, at straffesagen mod T har betydelig offentlig interesse, og at kravene til de hensyn, der kan begrunde, at retsmødet i sagen holdes for lukkede døre, bl.a. skal ses i lyset af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis vedrørende Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, stk. 1 (ret til retfærdig rettergang).

Højesteret fandt, at anklagemyndighedens og PET's redegørelse for omstændigheder til støtte for dørlukning var af så generel og overordnet karakter, at den efterprøvelse fra domstolens side, som retsplejeloven og Menneskerettighedskonventionen forudsætter, ikke var mulig, og at betingelserne for dørlukning derfor ikke kunne anses for opfyldt på det foreliggende grundlag.

Højesteret bemærkede, at afgørelsen ikke er til hinder for, at byretten efter en samlet afvejning på ny træffer bestemmelse om, at retsmødet skal holdes for lukkede døre, hvis anklagemyndigheden igen anmoder om dørlukning og i tilstrækkeligt omfang redegør for de skadevirkninger, det vil kunne have, hvis oplysningerne kommer frem i et offentligt retsmøde.

Højesteret ændrede herefter landsrettens kendelse, således at anklagemyndighedens anmodning om dørlukning ikke blev taget til følge.

Der var ikke den nødvendige hjemmel til at forbyde borger at flage med det amerikanske flag

Sag 3/2023 Dom afsagt den 22. juni 2023

Den 9. april 2018 vagede det amerikanske flag fra en flagstang på T's bopæl. For denne handling blev T ved landsretten fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 110 c, stk. 1, jf. bekendtgørelse nr. 103 af 10. april 1915 om forbud mod at benytte fremmede nationsflag (flagbekendtgørelsen).

Forbuddet mod at flage med fremmede nationalflag er fastsat i flagbekendtgørelsen fra 1915 i tilslutning til en kongelig resolution af 7. juli 1854, som efter sin ordlyd modificerede en kongelig resolution af 21. december 1833 om generelt flagningsforbud.

Højesteret fastslog ud fra en vurdering af, hvilke hjemmelskrav der i dag må stilles ved indgreb af den pågældende karakter i borgernes rettigheder, at flagbekendtgørelsens forbud mod at flage med fremmede landes nationalflag ikke har den nødvendige hjemmel i resolutionen fra 1833, som blev udstedt af kongen under enevælden, eller i sædvaneretlige betragtninger. T blev herefter fri-fundet.

Højesteret fandt i øvrigt anledning til at bemærke bl.a., at efter Højesterets opfattelse kan borgernes flagnings med fremmede landes nationalflag i dag i almindelighed ikke anses for en overtrædelse af et forbud "til værn for statens forsvars- eller neutralitetsforanstaltninger" som anført i straffelovens § 110 c, stk. 1.

Forsikringselskab straffet med bøde på 16,9 mio. kr. for vildledende markedsføring af bilforsikring i reklamefilm

Sag 101/2022 Dom afsagt den 25. september 2023

I 2016-2017 markedsførte forsikringselskabet T A/S i reklamefilm for selskabets bilforsikringer udsagn om bl.a., at "Hvis du får en skade, sætter vi ikke prisen op".

Af forsikringsbetingelserne for bilforsikringen fremgik, at aftalegrundlaget for forsikringen var policen, eventuelle policetillæg og forsikringsbetingelserne. Forsikringsbetingelserne indeholdt bl.a. bestemmelser om, at T kunne forhøje prisen på forsikringen efter en skade, og at en skade medførte udsættelse af en årlig præmienedsættelse og forhøjelse af forsikringens selvrisiko.

Landsretten havde lagt til grund, at T ikke i forsikringsperioden havde gjort brug af sin mulighed for at forhøje forsikringens pris på grund af en skade.

Sagen angik for Højesteret navnlig, om T med reklamefilmene om sin bilforsikring havde overtrådt vildledningsforbuddet i markedsføringsloven.

Højesteret fastslog, at det afgørende ved vurderingen af, om markedsføring af en forsikring er vildledende, er produktets egenskaber, sådan som de fremgår af de aftalte vilkår for forsikringen.

Højesteret udtalte, at reklameudsagnet var egnet til at give gennemsnitsforbrugeren indtryk af, at en skade ville være prisneutral for kunden, og T dermed bl.a. ikke ville have mulighed for at forhøje præmien i tilfælde af en skade. Imidlertid havde T ifølge forsikringsvilkårene mulighed for at sætte præmien op efter en skade, og Højesteret fastslog derfor, at udsagnet i reklamefilmen var vildledende. Hertil kom, at en skade ifølge forsikringsvilkårene i visse tilfælde ville medføre udsættelse af præmienedsættelse og forhøjelse af forsikringens selvrisiko. Højesteret fastslog, at reklamen i sammenhængen også for så vidt angår disse forhold var vildledende, og at der var tale om udeladelser af væsentlige oplysninger.

Højesteret bemærkede, at det herefter var uden betydning for vurderingen, om T efterfølgende undlod at benytte sin mulighed i forsikringsvilkårene for at forhøje prisen eller selvrisikoen efter en skade eller udsætte den årlige præmienedsættelse.

T var dermed skyldig i overtrædelse af markedsføringslovens vildledningsforbud.

Højesteret pålagde herefter forsikringselskabet at betale en bøde på 16,9 mio. kr. svarende til det dobbelte af de omkostninger, som selskabet havde afholdt til markedsføringen af reklamefilmene.

Der skulle ske udlevering af anklageskrift til tiltalte

Sag 43/2023 Kendelse afsagt den 12. oktober 2023

T blev ved anklageskrift af 16. september 2022 tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 109, stk. 1, ved i flere tilfælde at have røbet hemmeligheder af betydning for statens sikkerhed, og overtrædelse af straffelovens § 152, stk. 2, jf. stk. 1, ved i flere tilfælde uberettiget at have videregivet fortrolige oplysninger under særligt skærpende omstændigheder.

I forbindelse med, at tiltalen blev rejst, blev T af PET gjort bekendt med anklageskriftet med bilag, som han fik mulighed for at gennemlæse. Han blev samtidig orienteret om, at han ikke ville få udleveret anklageskriftet, men at hans forsvarere havde fået overbragt anklageskriftet med tilhørende bilag til opbevaring. T har herefter haft adgang til anklageskriftet hos forsvarerne.

For Højesteret angik sagen navnlig, om T har krav på at modtage en kopi af anklageskriftet.

Højesteret bemærkede, at en tiltalt har en ubetinget ret til kopi af anklageskriftet, jf. retsplejelovens § 835, stk. 2, og at der ikke er holdepunkter i bestemmelsens forarbejder for, at der kan gøres undtagelse herfra. At tiltalte kan gøre sig bekendt med indholdet af anklageskriftet ved at læse det hos sin forsvarer kan ikke i sig selv føre til, at anklagemyndigheden kan undlade at sende kopi af anklageskriftet til tiltalte.

Højesteret bemærkede samtidig, at der ikke var fremlagt konkrete oplysninger, som gav grundlag for at befrygte, at T – hvis han får udleveret kopi af anklageskriftet – vil overtræde sin tavshedspligt ved f.eks. at vise det til uvedkommende. Der var heller ikke fremlagt konkrete oplysninger, som gav grundlag for at befrygte, at uvedkommende i givet fald på anden måde vil få kendskab til indholdet af anklageskriftet.

På den anførte baggrund fandt Højesteret, at T har krav på, at anklagemyndigheden udleverer en kopi af anklageskriftet til ham.

Der kunne kun fastsættes vilkår for forsvarernes håndtering og opbevaring af kopier af visse af sagens dokumenter

Sag 44/2023 Kendelse afsagt den 12. oktober 2023

T blev ved anklageskrift af 16. september 2022 tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 109, stk. 1, ved i flere tilfælde at have røbet hemmeligheder af betydning for statens sikkerhed, og overtrædelse af straffelovens § 152, stk. 2, jf. stk. 1, ved i flere tilfælde uberettiget at have videregivet for- trolige oplysninger under særligt skærpende omstændigheder.

I forbindelse med udleveringen af alle sagens dokumenter til forsvarerne, udfærdigede Politiets Efterretningstjeneste (PET) en vejledning til T's forsvarere om behandling og opbevaring af klassificeret information med henvisning til sikkerhedscirkulæret (cirkulære nr. 10338 af 17. december 2014). Efter anmodning fra anklagemyndigheden pålagde byretten og landsretten forsvarerne at håndtere og opbevare sagens dokumenter i overensstemmelse med sikkerhedscirkulæret.

Sagen for Højesteret angik navnlig, om T's forsvarere kunne pålægges at håndtere og opbevare sagens dokumenter i overensstemmelse med bestemmelserne i sikkerhedscirkulæret.

Efter retsplejelovens § 729 c, stk. 1, kan retten efter anmodning fra politiet bestemme, at reglerne om forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt efter bl.a. retsplejelovens § 729 a fraviges, hvis det er påkrævet af hensyn til bl.a. fremmede magter eller statens sikkerhed.

Højesteret fandt, at retten i stedet for at nægte kopi af sagens dokumenter i tilfælde, hvor der er grundlag for at fravige reglerne om forsvarerens ret til aktindsigt i sagens materiale, kan fastsætte sagligt begrundede vilkår for udlevering af kopi heraf.

Højesteret fandt samtidig, at vilkår om håndtering af sagens materiale som forudsætning for udlevering af kopi af bestemte dokumenter kun kan fastsættes for så vidt angår det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for sagen, og kun for så vidt angår de dokumenter, hvor der i øvrigt efter en konkret vurdering er det fornødne grundlag for at afslå at udlevere en kopi ud fra de hensyn, der er nævnt i § 729 c, stk. 1, herunder bl.a. som følge af en sammenstillingsrisiko.

Højesteret fandt herefter, at sagen bør hjemvises til byretten med henblik på, at anklagemyndigheden over for retten præciserer og begrundet hvilke dokumenter eller kategorier af dokumenter,

hvor det efter anklagemyndighedens opfattelse er påkrævet at stille vilkår om håndtering og opbevaring af dokumenterne som betingelse for at udlevere kopi til forsvarerne.

For så vidt angår de dokumenter, hvor der er grundlag for at stille sådanne vilkår, kan retten bestemme, at de pågældende dokumenter og oplysninger skal håndteres og opbevares i overensstemmelse med PET's vejledning til forsvarerne i den konkrete sag. Det kan derimod ikke bestemmes, at forsvarerne skal overholde sikkerhedscirkulæret i sin helhed. Højesteret bemærkede i den forbindelse, at en afgørelse om forbud mod at videregive oplysninger til T eller andre skal træffes efter en konkret vurdering i medfør af retsplejelovens § 729 a, stk. 4.

Højesteret ophævede herefter landsrettens kendelse og hjemviste sagen til byretten.

Pålæg til forsvarere om ikke at overlevere kopi af retsbøger til T ophævet

Sag 45/2023 Kendelse afsagt den 12. oktober 2023

T blev ved anklageskrift af 16. september 2022 tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 109, stk. 1, ved i flere tilfælde at have røbet hemmeligheder af betydning for statens sikkerhed, og overtrædelse af straffelovens § 152, stk. 2, jf. stk. 1, ved i flere tilfælde uberettiget at have videregivet fortrolige oplysninger under særligt skærpende omstændigheder.

For Højesteret angik sagen, om der var grundlag for at pålægge T's forsvarere ikke at overlevere kopi af dels Københavns Byrets retsbog af 12. december 2022 vedrørende et forberedende retsmøde i straffesagen mod T, dels byrettens retsbog af 21. december 2022 og landsrettens retsbog af 28. april 2023 vedrørende deres kendelser om pålæg vedrørende byrettens retsbog af 12. december 2022.

Retsplejelovens § 729 a, stk. 2, bestemmer, at retten meddeler forsvareren kopi af indførsler i retsbøgerne vedrørende sagen. Forsvareren kan gøre sigtede bekendt med kopierne, medmindre andet følger af retsplejelovens § 748 og § 856. Retten kan pålægge forsvareren ikke at overlevere kopierne til sigtede eller andre, hvis det må befrygtes, at kopierne vil blive benyttet på retsstridig måde.

Højesteret bemærkede, at det efter praksis er en forudsætning for at meddele et sådant pålæg, at der er konkrete grunde til at befrygte, at kopier af retsbøger vil blive benyttet på retsstridig måde.

Højesteret fandt, at der ikke var fremlagt konkrete oplysninger, som gav grundlag for at befrygte, at retsbøgerne ville blive benyttet på retsstridig måde. Der var som følge heraf ikke grundlag for at pålægge T's forsvarere ikke at overlevere kopi af retsbøgerne til ham.

Højesteret tog derfor T's påstand om ophævelse af landsrettens kendelse til følge, sådan at pålægget til forsvarerne om ikke at overlevere kopi til ham af de pågældende retsbøger blev ophævet.

Straffesag angik politiske lovovertrædelser og skulle behandles under medvirken af nævninger

Sag 55/2023 Kendelse afsagt den 27. oktober 2023

T er ved anklageskrift af 20. februar 2023 tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 109, stk. 1, ved i forbindelse med en række interviews at have røbet eller videregivet hemmeligheder af betydning for statens sikkerhed og rettigheder i forhold til fremmede stater.

For Højesteret angik sagen, om der skulle medvirke nævninger ved behandlingen af straffesagen.

I lyset af forarbejderne og retspraksis fandt Højesteret, at retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 3, om medvirken af nævninger i straffesager vedrørende politiske lovovertrædelser, som udgangspunkt kun omfatter overtrædelser af straffelovens kapitel 12 (Landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) og 13 (Forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v.), men den omstændighed, at der er rejst tiltale for overtrædelse af en bestemmelse i kapitel 12 eller 13, medfører ikke i sig selv, at straffesagen angår en politisk lovovertrædelse, idet der må foretages en konkret vurdering af tiltalen og omstændighederne i øvrigt.

Ved vurderingen af, om der foreligger en politisk lovovertrædelse, må der især lægges vægt på, at formålet med, at der skal medvirke nævninger i straffesager om politiske lovovertrædelser, må antages at være navnlig at begrænse muligheden for, at retssystemet misbruges i politiske formåls interesse, og at sikre den politiske ytringsfrihed. Det medfører ikke i sig selv, at straffesagen vedrører en politisk lovovertrædelse, at den tiltalte er folketingsmedlem, eller at den tiltaltes motiv må antages at være af politisk karakter, men begge dele kan indgå ved vurderingen af, om der foreligger en politisk lovovertrædelse.

Om den konkrete sag udtalte Højesteret, at T er tidligere forsvarsminister og var medlem af Folketinget og et fremtrædende medlem af oppositionen, da han i forbindelse med interviews fremkom med de udtalelser, som sagen angår. Udtalelserne blev fremsat offentligt bl.a. som et led i en kritik af den daværende regerings håndtering af Tilsynet med Efterretningstjenesternes undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste. Hans udtalelser og kritik var til dels baseret på hans virke og erfaringer som forsvarsminister, og tiltalen angår oplysninger, som han har fået indsigt i som forsvarsminister og medlem af Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne.

Højesteret fandt på den baggrund, at overtrædelserne må anses for politiske lovovertrædelser i retsplejelovens forstand. Højesteret tog derfor T's påstand om, at straffesagen behandles under medvirken af nævninger, til følge.

Der var kun mulighed for at lukke dørene under dele af hovedforhandlingen

Sag 94/2023 Kendelse den afsagt 27. oktober 2023

T er tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 109, stk. 1, ved i forbindelse med en række interviews at have røbet eller videregivet hemmeligheder af betydning for statens sikkerhed og retigheder i forhold til fremmede stater.

Anklagemyndigheden anmodede byretten om at træffe forhåndsafgørelse om, at hovedforhandlingen i det hele holdes for lukkede døre af hensyn til statens forhold til fremmede magter. Byretten afsagde kendelse om, at hovedforhandlingen skal foregå for lukkede døre. Landsretten stadfæstede byrettens kendelse.

For Højesteret angik sagen, om betingelserne for dørlukning af hensyn til statens forhold til fremmede magter var opfyldt.

Højesteret fastslog, at straffesagen mod T har betydelig offentlig interesse, og at kravene til de hensyn, der skal begrunde, at hovedforhandlingen holdes for lukkede døre, skal ses i dette lys.

Straffesagen angår videregivelse af oplysninger om et samarbejde mellem Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) og den amerikanske efterretningstjeneste NSA om aflytning af datatrafikkabler.

Højesteret lagde til grund, at kablesamarbejdets eksistens på nuværende tidspunkt må anses for offentligt kendt. Højesteret fandt, at de hensyn, som ligger bag ønsket om at undgå at bekræfte kablesamarbejdets eksistens, ikke gør det nødvendigt, at dørene lukkes under hovedforhandlingen, når de afvejes over for de hensyn, der taler for offentlighed.

Højesteret lagde samtidig til grund, at der er oplysninger om kablesamarbejdet, som ikke er offentligt kendt, og at der kan være oplysninger om eventuelle skadevirkninger af T's udtalelser, som ikke er offentligt kendt. Højesteret fandt, at der vil kunne være grundlag for at lukke dørene under dele af hovedforhandlingen, hvis de hensyn, som ligger bag ønsket om at undgå offentliggørelse eller bekræftelse af sådanne oplysninger, vejer tungere end de hensyn, der taler for offentlighed.

Højesteret fandt, at anklageskriftet mod T kan oplæses for åbne døre under hovedforhandlingen, ligesom visse dele af bevisførelsen kan foregå for åbne døre, men at der vil kunne være grundlag for at lukke dørene under dele af hovedforhandlingen, i det omfang bevisførelsen angår mere detaljerede oplysninger om kablesamarbejdet eller oplysninger om eventuelle skadevirkninger af T's udtalelser.

Der var kun grundlag for dørlukning under dele af hovedforhandlingen

Sag 95/2023 Kendelse afsagt 27. oktober 2023

T er tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 109, stk. 1, ved i flere tilfælde at have røbet hemmeligheder af betydning for statens sikkerhed, og overtrædelse af straffelovens § 152, stk. 2, jf. stk. 1, ved i flere tilfælde uberettiget at have videregivet fortrolige oplysninger under særligt skærpende omstændigheder.

Anklagemyndigheden anmodede byretten om at træffe forhåndsafgørelse om, at hovedforhandlingen i det hele holdes for lukkede døre af hensyn til statens forhold til fremmede magter. Byretten afsagde kendelse om, at hovedforhandlingen skal foregå for lukkede døre. Landsretten stadfæstede byrettens kendelse.

For Højesteret angik sagen, om betingelserne for dørlukning af hensyn til statens forhold til fremmede magter var opfyldt.

Højesteret fastslog, at straffesagen mod T har betydelig offentlig interesse, og at kravene til de hensyn, der skal begrunde, at hovedforhandlingen holdes for lukkede døre, skal ses i dette lys.

Straffesagen angår navnlig videregivelse af oplysninger om et samarbejde mellem Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) og den amerikanske efterretningstjeneste NSA om aflytning af datatrafikkabler. Sagen angår endvidere oplysninger om FE's undersøgelse af, om NSA overholdt aftalen med FE, og om en ansat i FE, der foretog skjulte optagelser af samtaler mellem ansatte i FE og rettede henvendelse til Tilsynet med Efterretningstjenesterne (TET) som whistleblower.

Højesteret lagde til grund, at kablesamarbejdets eksistens, det forhold, at FE har foretaget en undersøgelse vedrørende samarbejdet med NSA, sikkerhedsbruddet og whistleblowerens henvendelse til TET på nuværende tidspunkt må anses for offentligt kendt. Højesteret fandt, at de hensyn, som ligger bag ønsket om at undgå at bekræfte disse oplysninger, ikke gør det nødvendigt, at dørene lukkes under hovedforhandlingen, når de afvejes over for de hensyn, der taler for offentlighed.

Højesteret lagde samtidig til grund, at der er oplysninger om bl.a. kablesamarbejdet, som ikke er offentligt kendt, og at der kan være oplysninger om eventuelle skadevirkninger af T's udtalelser,

som ikke er offentligt kendt. Højesteret fandt, at der vil kunne være grundlag for at lukke dørene under dele af hovedforhandlingen, hvis de hensyn, som ligger bag ønsket om at undgå offentliggørelse eller bekræftelse af sådanne oplysninger, vejer tungere end de hensyn, der taler for offentlighed.

Højesteret fandt, at selve anklageskriftet mod T kan oplæses for åbne døre under hovedforhandlingen, hvorimod oplæsningen af de bilag til anklageskriftet, hvor de konkrete oplysninger, som T er tiltalt for at videregive i samtaler under private former, fremgår, skal foregå for lukkede døre.

Højesteret fandt endvidere, at dele af bevisførelsen kan foregå for åbne døre, men at der vil kunne være grundlag for at lukke dørene under dele af hovedforhandlingen, i det omfang bevisførelsen angår mere detaljerede oplysninger om kabelsamarbejdet eller sikkerhedsbruddet eller oplysninger om eventuelle skadevirkninger af T's udtalelser.

Højesteret ændrede herefter landsrettens kendelse, således at dørene kun lukkes under dele af hovedforhandlingen.

6 måneders fængsel for psykisk vold efter straffelovens § 243 mod tidligere ægtefælle, steddatter og søn

Sag 89/2023 Dom afsagt den 6. december 2023

Ved landsrettens dom af 25. april 2023 blev T fundet skyldig i at have overtrådt straffelovens § 243 ved at have udsat sin tidligere ægtefælle, steddatter og søn for psykisk vold i en periode på ca. et år. Han blev desuden fundet skyldig i to mindre overtrædelser af straffeloven. Landsretten udmålte straffen til fængsel i 8 måneder.

Landsretten lagde for så vidt angik overtrædelser af straffelovens § 243 til grund bl.a., at T jævnligt og op til et par gange om ugen optrådte meget aggressivt samt råbte og skreg ad såvel sin tidligere ægtefælle som sin steddatter og søn, og jævnligt fremsatte forskellige nedværdigende udtalelser. Desuden lagde landsretten til grund, at T's råben og skrig og tilråb som regel kom helt umotiveret og skabte en sådan frygt og usikkerhed hos de tre forurettede, at de ikke turde sige ham imod, men helt indrettede deres tilværelse efter ham, hvorved de mistede deres selvfølelse. Endvidere lagde landsretten til grund, at T foruden at have råbt og skreget ad sin søn, der var diagnosticeret med ADHD, autisme og mental retardering, i flere tilfælde havde ignoreret ham. Herudover lagde landsretten til grund, at de tre forurettede af frygt for T's reaktion afstod fra at have kontakt til familie.

For Højesteret angik sagen strafudmålingen.

Højesteret udtalte, at der fra lovgivningsmagts side ikke er forudsat en bestemt normalstraf for overtrædelse af straffelovens § 243 om psykisk vold, og at straffen derfor må fastsættes med udgangspunkt i en konkret vurdering i den enkelte sag.

I den konkrete sag lagde Højesteret ved straffastsættelsen vægt på de samme forhold, som landsretten havde gjort. Landsretten havde lagt vægt på den psykiske volds karakter og intensitet, gerningsperiodens varighed, at den psykiske vold blev udøvet over for tre forurettede, at T's steddatter og søn var børn i gerningsperioden, at sønnen havde en funktionsnedsættelse, at den psykiske vold havde psykiske følger for de tre forurettede og i øvrigt havde konsekvenser for de tre forurettedes kontakt til familie. Herefter og efter en samlet vurdering sammenholdt med den variation af

eksempler på adfærd, der efter forarbejderne er omfattet af straffelovens § 243, fandt Højesteret, at straffen passende kunne fastsættes til fængsel i 6 måneder.